

2069

SPRAWOZDANIE

DYREKCYI MIEJSKIEGO
MUZEUM TECHNICZNO-
PRZEMYSŁOWEGO
I KRAJOWEGO
INSTYTUTU
POPIERANIA
RĘKODZIEŁ
I PRZEMYSŁU
W KRAKOWIE
ZA ROK 1908.

5779.

SPRAWOZDANIE

DYREKCYI MIEJSKIEGO
MUZEUM TECHNICZNO-
PRZEMYSŁOWEGO
I KRAJOWEGO
INSTYTUTU
POPIERANIA
RĘKODZIEŁ
I PRZEMYSŁU
W KRAKOWIE
ZA ROK 1908.

TREŚĆ.

Część I.

	Strona
Wstęp	5
A. Zbiory	5
B. Biblioteka	7
C. Sala rysunkowa	8
D. Konkursa dla rękodzielników	8
E. Komisya dla spraw Muzeum techniczno-przemysłowego	10

Część II.

Wstęp	11
A. Kuratoria	12
B. Personal biura	13
C. Działalność Instytutu	13
a) biblioteka i czytelnia	14
b) kursa dla majstrów i czeladników	14
c) wycieczki rękodzielników na wystawy do Wiednia	17
d) pośrednictwo Instytutu przy udzielaniu maszyn, pożyczek itd.	18
e) podróże urzędowe	18
D) Zamknięcie rachunkowe	20

CZĘŚĆ I.

Miejskie Muzeum techniczno-przemysłowe.

WSTĘP.

Po ukończeniu robót adaptacyjnych lokalu mieszczącego Muzeum techniczno-przemysłowe tudzież po uporządkowaniu zbiorów postanowiła Dyrekcya Muzeum rozwinąć w r. 1908 o ile możliwości jak najszerszej program swej działalności.

Niestety szczupłość zasobów finansowych z jednej strony, z drugiej zaś brak należytego pomieszczenia, stanął na przeszkodzie wszelkim staraniom i dążeniom, skierowanym w tym kierunku.

Dość zaznaczyć, iż dla szczupłości lokalu musiano część zbiorów umieścić w drewnianej szopie, resztę zaś skupić w dwu małych i ciemnych salach. Dalej ten dotkliwy brak pomieszczenia nie pozwolił nawet pomyśleć o urządzeniu tak potrzebnej u nas wystawy stałej, lub chociażby tylko jednej czasowej wystawy specjalnej wyrobów przedniejszych rękodzielników i przemysłowców miejscowych lub krajowych. Również dla braku odpowiedniej sali wykładowej, nie można było urządzić dla rękodzielników odczytów publicznych, z zakresu sztuk i artystycznego przemysłu.

A) Zbiory.

Po uporządkowaniu zbiorów rozdzielono je na następujące poszczególne działy:

Dział	S p i s d z i a ł ó w	Ilość okazów
I	Rolnictwo, leśnictwo, ogrodnictwo, sadownictwo . . .	3173
II	Górnictwo, hutnictwo, mineralogia, geologia . . .	2598
III	Przemysł chemiczny i pokrewne	1077
IV	Przemysł tekstylny i kostyumowość	2897
V	Przemysł w skórze, gutaperce, kauczuku	311
VI	Przemysł w metalu	751
VII	Złotnictwo i jubilerstwo	450
VIII	Przemysł w drzewie	1028
IX	Przemysł w kamieniu naturalnym i sztucznym oraz gipsie	1507
X	Przemysł ceramiczny	2992
XI	Przemysł szklany	556
XII	Przemysł drobny w różnych materiałach	516
XIII	Przemysł papierowy	139
XIV	Pismo, druk, sztuki graficzne i środki produkcji	5601
XV	Malarstwo artystyczne i przemysłowe	122
XVI	Instrumenta naukowe	1049
XVII	Instrumenta muzyczne	120
XVIII	Broń i nożownictwo	287
XIX	Budownictwo i inżynierya	122
XX	Numizmatyka i sfragistyka	1962
	Razem	27308

Wartość wszystkich zbiorów wynosi okragło 300.000 K.

W roku 1908 zapłaciła Dyrekcya ostatnią ratę 2524 K za kupione dawniej okazy

Muzeum otwarte jest dla zwiedzających codziennie od 10—12 w południe (w dnie powszednie za opłatą 50 hal. — w niedziele i święta bezpłatnie).

Poniżej zamieszczona tabela podaje:

Ilość osób, które zwiedziły Muzeum

	w m i e s i ą c u										Razem
	styczeń	luty	marzec	kwiec.	maj	czerwiec	lipiec	sierpień	wrzes.	paźdz.	
Za opłatą 50 hal.	7	3	3	7	19	20	20	41	24	12	156
Bezpłatnie . . .	227	322	338	222	469	361	222	264	408	382	3215
Ogółem	(o 1828 osób więcej jak w roku zeszłym)										3371

B) Biblioteka i czytelnia.

Biblioteka i czytelnia Muzeum łączy się razem z biblioteką krajowego Instytutu popierania rękodzieł i przemysłu; podzielona jest na 12 działów, które z końcem r. 1908 liczyły 9537 dzieł w 14975 tomach. Bibliotekę uzupełnia się corocznie we wszystkich działach. W r. 1908 zakupiono 351 dzieł w 525 tomach, wartości 4938 Kor. 91 hl.

Czasopisma, których w r. 1908 prenumerowano 46 za kwotę 863 Kor. 71 hl. dzielą się na:

1. Ogólnie przemysłowe i zawodowe.

»Przemysłowiec« Lwów, »Przegląd ceramiczny« Podgórze, »Przegląd stolarski« Kraków, »Kupiec Polski« Kraków, »Dźwignia przemysłowo-handlowa oraz informacyjna« Lwów, »Szewc Warszawski« Warszawa, »Robotnik budowlany« Lwów, »Archiv für Buchbinderei« Halle A/S., »Archiv für Buchgewerbe« Leipzig, »Gewerbliche Rundschau« Graz, »Neue Wiener Schuhmacher-Zeitung« Wien, »L'Année Scientifique et industrielle« Paris.

2. Pisma z dziedziny artystycznego przemysłu, techniki i sztuki.

»Czasopismo techniczne« Lwów, »Polski Poradnik Graficzny« Kraków, »Architekt« Kraków, »Zeitschrift für bildende Kunst« Leipzig, »Kunst-Chronik« Leipzig, »Jahrbuch der bildenden Kunst« Berlin, »Der Staedtebau« Wien, »Beton und Eisen« Berlin, »Zeitschrift für Geschichte der Architektur« Heidelberg, »Zeitschrift des Vereines deutscher Ingenieure« Berlin, »Innen Decoration« Darmstadt, »Zeitschrift für Reproduktionstechnik« Halle, »Die Architektur des XX Jahrhunderts« Berlin, »Hohe Warte« Leipzig, »Deutsche Kunst und Dekoration« Darmstadt, »Jahrbuch der Bremischen Sammlungen« Bremen, »Kunst und Kunsthandwerk« Wien, »The Art-Journal« London, »The Studio« London, »Engineering« London, »The Burlington-Magazine« London, »Art et Decoration« Paris, »L'Art Pratique« Munich, »Revue Alsacienne Illustrée« Strassburg, »Zolotoje Runo« Moskwa.

3. Różne.

»Tygodnik rolniczy« Kraków, »Rocznik krakowski« Kraków, »Muzeum przemysłowe w Rzeszowie«, »Przegląd Biblioteczny« Warszawa, »Deutsche Rundschau für Geografie und Statistik« Halle, »Zeitschrift des Nordböhmisches Gewerbe-Museum in Reichenberg«, »Erzherzog Rainer Museum für Kunst und Gewerbe in Brünn«, Antiquitäten-Zeitung« Stuttgart, »Country-Life« London.

Biblioteka wraz z czytelnią otwartą jest codziennie (prócz niedziel i świąt) w miesiącach zimowych rano od g. 9—12, po południu od godz. 6—9, w miesiącach letnich rano od godz. 9—12, po południu od 4—7.

W r. 1908 korzystało z biblioteki i czytelni 10093 osób (o 2897 osób więcej aniżeli w roku ubiegłym).

Zamieszczona na str. 10 tabela podaje zawody osób, korzystających z biblioteki i czytelni w ciągu całego roku.

C) Sala rysunkowa.

W roku 1908 urządziła Dyrekcya Instytutu stały kurs rysunków wolnорęcznych dla rękodzielników. Kurs rozpoczął się w dniu 18 maja i trwał do końca roku z przerwą wakacyjną od 1 lipca do 1 września. Rysunków uczył codziennie prócz sobót, niedziel i świąt w godzinach od 6—9 wieczorem kierownik art. Muzeum — artysta-malarz Józef Czajkowski. Co pewien czas urządzano konkurs na najlepsze prace uczniów i rozdzielano nagrody w kwocie 10 i 5 Kor. (w książeczkach Kasy Oszczędności).

Na kurs uczęszczało 108 osób różnych zawodów rękodzielniczych.

D) Konkursa.

Celem podniesienia zawodów rękodzielniczych w kraju postanowiła Dyrekcya Muzeum ogłaszać od czasu do czasu konkursu rękodzielnicze, wychodząc z założenia, iż przez współzawodnictwo rękodzielników będzie można z czasem stworzyć i w mniejszej pracowni typ robót wykonywanych technicznie bez zarzutu a nawet z pewną dozą smaku artystycznego.

Konkursów ogłoszono trzy, a mianowicie:

- a) Konkurs na wykonanie oprawy książki.
- b) Konkurs na projekt mebli do pokoju sypialnego.
- c) Konkurs na projekt lichtarza kościelnego.

W konkursie na wykonanie oprawy książki wzięło udział 22 introligatorów — nagród przyznano trzy a mianowicie:

- I. W kwocie 75 Kor. p. Wojciechowi Gigoniowi.
- II. » 50 Kor. p. Łukaszowi Kruczkowskiemu.
- III. » 25 Kor. p. Julianowi Kurdzielowi.

Nadto wyróżniono prace pp.: Wójcika Karola, Gaja Jana i Gorzelanego Franciszka,

Na konkurs ad b) nadesłano 18 projektów — nagród przyznano dwie, a mianowicie:

- I. W kwocie 250 Kor. p. Karolowi Tichy'emu.
- II. W kwocie 100 Kor. p. Edwardowi Trojanowskiemu.

Na konkurs ad c) zgłoszono 16 projektów — nagród przyznano dwie, a mianowicie:

- I. W kwocie 100 Kor. p. Karolowi Tichy'emu.
- II. W kwocie 50 Kor. p. Piotrowi Witkosiowi.

E) Komisya dla spraw Muzeum techniczno-przem.

Przewodniczący:

Dr. Juliusz Leo, prezydent miasta, profesor Uniwersytetu Jagiell., poseł na Sejm kraj. e. t. c.

Członkowie:

Radey miejscy:

Dr. Ernest Bandrowski, dyrektor szkoły przem., poseł na Sejm krajowy.

Marcin Jarra, właściciel fabryki.

Piotr Kosobucki, prezes Izby stowarzyszeń rękodzielniczych i przemysłowych.

Zygmunt Maywałt, inżynier kolejowy.

Dr. Julian Nowak, profesor Uniwersytetu Jagiell.

Dr. Walenty Staniszewski, dyrektor Kasy Oszczędności m. Krakowa, poseł do Rady państwa.

W ciągu roku odbyła Komisya dla spraw Muzeum techniczno-przemysłowego trzy posiedzenia.

Liczba osób korzystających z biblioteki i czytelni Muzeum
w r. 1908 w poszczególnych miesiącach, według zawodów.

Z a w ó d	w m i e s i ą c u											
	styczniu	lutym	marcu	kwietniu	maju	czerwcu	lipcu	sierpniu	wrześn.	paźdz.	listopad.	grudniu
Architektów	8	7	4	5	6	2	2	3	29	31	2	3
Artystek dramatycznych	—	—	—	—	4	10	6	—	1	—	—	—
Artystów	—	—	—	—	—	—	—	—	—	29	14	1
Blacharzy	—	1	—	—	—	—	—	—	—	3	7	10
Betoniarzy	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—
Ceramików	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	3
Cukierników	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—
Drukarzy	—	—	2	1	—	—	—	—	10	—	—	—
Fotografów	5	3	—	—	—	—	—	—	—	1	7	5
Inżynierów	26	20	13	17	22	5	5	3	26	13	7	5
Introligatorów	—	—	3	4	—	—	2	—	—	2	1	—
Krawców	—	—	—	—	3	—	—	2	—	3	—	—
Koszykarzy	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—
Kamieniarzy	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—
Litografów	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Malarzy artystów	53	22	32	13	10	8	11	4	24	30	63	40
Malarzy artystek	3	—	4	1	10	3	—	—	—	—	2	—
Malarzy dekoracyjnych	13	32	33	7	3	3	—	—	5	14	23	18
Murarzy	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Nauczycielek	—	—	—	—	11	12	—	—	—	4	1	8
Ogrodników	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Pozłotników	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Piekarzy	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
Professorów	—	—	12	12	—	—	2	1	—	3	7	10
Rzeźbiarzy	9	10	4	5	7	14	15	6	27	49	43	43
Rysowników	—	—	—	—	—	—	—	—	7	15	18	22
Snycerzy	25	16	7	13	4	—	—	—	—	—	—	—
Szewców	—	—	3	2	1	6	3	—	—	—	—	1
Stolarzy	5	1	2	6	8	9	3	—	3	2	4	4
Ślusarzy	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—
Techników	27	37	8	10	8	13	12	14	44	34	34	25
Tapicerów	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—
Uczniów szkoły przemysł.	233	295	186	118	96	53	34	21	78	122	198	124
» Akad. sztuk pięk.	183	211	244	169	104	118	30	2	14	226	290	237
» szkoły handlowej	26	27	113	26	16	6	7	6	20	9	23	28
» Uniwersytetu	71	127	117	91	62	55	55	26	75	128	161	88
» szkoły dramat.	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15
» semin. naucz.	1	12	2	4	—	15	3	—	—	5	—	4
» Gimnazjum	163	297	349	258	201	143	75	50	142	220	246	207
» szkół realnych	16	23	49	35	33	51	7	5	12	36	48	51
Uczenie seminarjum naucz.	—	—	—	—	—	—	—	3	2	—	—	—
» Uniwersytetu	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	5
Uczniów szkoły gorzel.	—	—	—	—	—	—	—	—	30	—	—	—
» Politechniki	11	14	—	4	—	—	—	4	8	1	—	6
Złotników	—	—	—	1	—	—	2	—	—	—	—	1
Osób prywatnych mężczyzn	110	100	104	110	50	33	42	10	38	36	35	68
» » kobiet	7	25	5	9	7	—	—	2	—	10	9	8
Razem osób	991	1292	1296	909	668	562	317	161	596	1024	1247	1030

Ogółem w roku 1908 osób 10093 (w tej liczbie 172 kobiet).

CZĘŚĆ II.

Krajowy Instytut popierania rękodzieł i przemysłu.

WSTĘP.

Już oddawna w zachodniej części naszego kraju dawał się odczuwać brak instytucji, do której głównych zadań należały troska o podniesienie poziomu wykształcenia zawodowego naszego rękodzielnika i przemysłowca, która uważałaby za swój święty obowiązek używanie mu zawsze i chętnie praktycznych rad, wskazywanie nowych dróg postępu, jednym słowem otaczanie go jak najżywszą opieką. Instytucje takie, zwane »Instytutami dla popierania rękodzieł i przemysłu« (Gewerbeförderungs-Institute) założone w innych prowincjach monarchii, rozwinęły się nadspodziewanie szybko, tak, iż już po kilku latach swego istnienia zdobyły sobie swą owocną pracą ogólne poparcie i prawdziwe zaufanie w sferach rękodzielniczych i przemysłowych.

U nas pierwszą myśl stworzenia takiej instytucji rzucano w styczniu 1906 r. w czasie obrad zwołanej przez Prezydium miasta Krakowa ankiety dla reorganizacji miejskiego Muzeum techniczno-przemysłowego. Myśl piękna rokująca wiele nadziei, znalazła zaraz gorące poparcie Rady miejskiej, która nie zwlekając, przystąpiła do założenia Instytutu przy istniejącem Muzeum techniczno-przemysłowem.

Akcya tutejszej gminy znalazła również uznanie u władz rządowych i krajowych, które z końcem 1907 r. nadesłały zapewnienie finansowego poparcia nowej instytucji.

Z tą chwilą Instytut nasz spoczął na trwałych podwalinach.

Przedkładając sprawozdanie z I. roku swego istnienia, poczuwa się Instytut do miłego obowiązku wyrażenia swej gorącej podziękii wszystkim tym czynnikom i osobistościom, które radą swą lub finansową pomocą przyczyniły się do jego powstania i rozwoju.

A) Kuratorya

krajowego Instytutu dla popierania rękodzieł i przemysłu
w r. 1908.

Delegaci c. k. Rządu.

- Dr. Wilhelm F. Exner, c. k. Szef Sekcyi, członek Izby panów, prezydent c. k. Urzędu popierania przemysłu.
Dr. A. Breycha, c. k. Radca Ministeryalny w Ministerstwie robót publicznych.

Delegaci galic. Wydziału Krajowego.

- Dr. Władysław Jahl, Członek Wydziału Krajowego.
Arnulf Nawratil, Radca Dworu, starszy inspektor przemysłowy.
Józef Górecki, właściciel fabryki, Radca cesarski.

Delegaci gminy miasta Krakowa.

- Dr. Juliusz Leo, prezydent miasta, profesor Uniwersytetu Jagiell., poseł na Sejm kraj. etc. Prezes Kuratoryi.
Dr. Ernest Bandrowski, dyrektor szkoły przem., radca m., poseł na Sejm krajowy.
Dr. Julian Nowak, profesor Uniwersytetu Jagiell., radca m.
Piotr Kosobucki, radca m., prezes Izby stowarzyszeń rękodzielniczych i przemysłowych, wiceprezes Kuratoryi.

Zastępcy delegatów gminy.

- Marcin Jarra, właściciel fabryki, radca m.
Zygmunt Maywalt, inżynier kolei, radca m.

Delegaci Izby handlowej i przemysłowej w Krakowie.

Maurycy Dattner, Prezydent Izby handl. i przem. w Krakowie, wice-prezes Kuratoryi.

Dr. Artur Benis, sekretarz Izby handl. i przem. w Krakowie.

Delegaci Kasy Oszczędności m. Krakowa.

Dr. Walenty Staniszewski, dyrektor Kasy Oszczędności m. Krakowa, radca m., poseł do Rady państwa.

Zygmunt Kowalski, dyrektor Kasy Oszcz. m. Krakowa.

Nadto należą do Kuratoryi.

Zygmunt Kremer, jako c. k. inspektor przemysłowy.

Witold Ostrowski, jako c. k. instruktor stowarzyszeń przemysłowych.

Wydział wykonawczy Kuratoryi.

Dr. Juliusz Leo j. w. jako przewodniczący

Dr. Ernest Bandrowski j. w.

Dr. Artur Benis, j. w.

Maurycy Dattner, j. w.

Dr. Wilhelm Exner, j. w.

Dr. Władysław Jahl, j. w.

Witold Ostrowski, j. w.

Dr. Walenty Staniszewski, j. w.

Posiedzenie Kuratoryi odbyło się tylko jedno w dniu 29 lipca 1908.

B) Personal Biura.

Dyrektor: Tadeusz Stryjeński, architekt, radca Budownictwa.

Kierownik techniczny: Michał Szczepański, inżynier (prowizor).

Kierownik artystyczny: Józef Czajkowski, artysta-malarz (prowizor).

1 bibliotekarz, 3 siły biurowe pomocnicze, 2 woźnych.

C) Działalność Instytutu.

Działalność Instytutu rozciągała się w ciągu całego roku na następujące dziedziny:

- a) Bibliotekę i czytelnię;
- b) Kursa dla majstrów i czeladników;
- c) Wycieczki rękodzielników na wystawy do Wiednia;
- d) Pośrednictwo Instytutu przy udzielaniu maszyn, pożyczek i t. d.;
- e) Podróże urzędowe.

a) **Biblioteka i czytelnia.** (zob. str. 7 i 10).

b) **Kursa dla majstrów i czeladników.**

Wśród ciężkich warunków, walcząc z brakiem większych funduszy tudzież z ciasnotą lokalu — rozpoczął nasz Instytut pierwszy rok swego istnienia; mimo to jednak zdołał dzięki swym usilnym staraniom i zabiegom urządzić w tym roku 4 kursa dla majstrów i czeladników a mianowicie:

1. Kurs zawodowy dla blacharzy (od 20 stycznia do 28 lutego).

2. Kurs zawodowy dla murarzy (od 2 marca do 15 kwietnia).

3. Kurs hafciarstwa maszynowego i kroju bielizny (od 27 lipca do 12 września).

4. Kurs stolarstwa meblowego (od 16 listopada do 6 lutego 1909).

Nadto w lokalu Instytutu odbył się staraniem Wydziału Krajowego Krajowy Kurs majsterski dla szewców (od 13 stycznia do 8 marca).

Do kosztów urządzenia tego kursu przyczyniła się gmina m. Krakowa kwotą 600 Kor.

1. Kurs zawodowy dla blacharzy.

Jak już wyżej zaznaczono kurs ten rozpoczął się w dniu 20 stycznia i trwał do dnia 28 lutego. Nauka odbywała się codzień (prócz niedziel i świąt) od godziny 2—8 wieczór, udzielali jej zaś inż. Wacław Krzepowski, inż. Michał Szczepański, kierownik instytutu, Witold Ostrowski, c. k. instruktor stowarzyszeń przem., Kazimierz Skrochowski, c. k. inspektor przem., tudzież Dr. Bier Leonard st. inspektor c. k. Zakładu badania środków spożywczych.

Planem naukowym objęto następujące przedmioty:

a) Rachunki, planimetria, stereometria, geometria wykreślana. b) Rysunki zawodowe. c) Wiadomości z chemii, fizyki, encyklopedyi maszyn i technologii blacharskiej. d) Hygiena. e) Ustawy.

W kursie wzięło udział 14 uczestników (w tem 3 majstrów).

2. Kurs zawodowy dla murarzy.

Kurs ten odbył się w czasie od 2-go marca do 15-go kwietnia.

Nauki udzielano codziennie (prócz niedziel i świąt) od godziny 2 popoł. do 8 wieczór. Na kursie wykładali: Bulanda Jan, absolwent wyższej szkoły przem.; inż. Szczepański Michał, kierownik Instytutu; Krzyżanowski Stanisław, budowniczy; Wojtyga Józef, kand. budownictwa; Dr. Bier Leonard, st. inspektor c. k. Zakładu badania środków spożywczych; Stroka Kornel, starszy inspektor Budownictwa miejskiego i Stryjeński Tadeusz, dyrektor Muzeum techniczno-przemysłowego.

Plan naukowy obejmował następujące przedmioty:

a) Rachunki, geometryę i geometryę wykreślana. b) Murarstwo i zawodowe rysunki. c) Wytrzymałość materiałów. d) Konstrukcye żelazno-betonowe. e) Książkowość zawodową. f) Ustawę budowlaną. g) Hygienę.

Na kurs uczęszczało 11 robotników murarskich.

3. Kurs hafciarstwa maszynowego i kroju bielizny.

Kurs trwał od 27 lipca do 12 września. Nauka odbywała się codziennie (prócz niedziel i świąt) od godz. 8—12 w południe i od 3—6 popołudniu. Na kursie uczyli: Piętkowa Antonina, właścicielka pracowni haftów; Piętka Jan, b. prof. gimnazjalny i Zabielska Józefa, właścicielka konc. szkoły kroju i szycia.

Plan naukowy obejmował następujące przedmioty:

a) Naukę haftu. b) Rysunki hafciarskie. c) Haftoznawstwo. d) Krój.

Na kurs hafciarstwa maszynowego uczęszczało 32 uczenie (z tych 26 uczenie także na naukę kroju).

Po ukończeniu kursu w dniu 27 września urządzono wystawę prac uczestniczek, zwiedziło ją 150 osób.

4. Kurs stolarstwa meblowego.

Kurs ten rozpoczął się w dniu 16 listopada i trwał do 6 lutego 1909 r. Nauka odbywała się codziennie (prócz niedziel i świąt) od godz. 2 popoł. do 8 wieczór, a udzielają jej: Czajkowski Józef, artysta-malarz; Sydor Andrzej, majster stolarski; Stryjeński Tadeusz, dyrektor Muzeum techn. przem. i inż. Szczepański Michał, kierownik Instytutu.

Plan naukowy obejmuje następujące przedmioty:

a) Rachunki, geometrya. b) Rysunki zawodowe. c) Rysunki wolnoręczne. d) Kalkulacja.

Na kurs zapisało się 9 uczestników.

Krajowy kurs majsterski dla szewców.

Kurs ten urządzony staraniem Wydziału Krajowego, rozpoczął się w dniu 13 stycznia i trwał do dnia 8 marca. Nauka odbywała się codziennie (prócz niedziel i świąt) od godziny 8—12 w południe i od godz. 2—6 popołudniu. Na kursie wykładali: Filip Prociuk, nauczyciel ludowy, kierownik kursu; Wejers Wincenty, instruktor fachowy; Ostrowski Witold, c. k. instruktor stowarzyszeń przem.; Skrochowski Kazimierz, c. k. inspektor przem.; Dr. Bier Leonard, st. inspektor c. k. Zakładu badania środków spożywczych.

Plan nauki obejmował następujące wykłady:

a) Budowa nogi, odlewy gipsowe, rysunki zawodowe, branie miary, przykrawanie, ręczny wybór wierzchów i spodów. b) Wyrób obuwia przy pomocy najważniejszych maszyn ręcznych i nożnych, przy zastosowaniu nowoczesnych urządzeń technicznych. c) O materiałach szewskich, zawodowa książkowość i stylistyka. d) Hygiena zawodowa. e) Najważniejsze postanowienia ustawy przemysłowej i ustaw robotniczych.

Na kurs uczęszczało 7 majstrów i 9 czeladników.

Gmina m. Krakowa subwencyonowała kurs kwotą 600 K.

Zestawienie

ilości rękodzielników, którzy uczęszczali w ciągu roku.

Na kurs blacharski	14
» » murarski	11
» » hafciarstwa	32
» » stolarstwa meblowego	9
	<hr/>
Razem	66
Na kraj. kurs szewski	16
	<hr/>
Razem	82

Jeżeli weźmiemy pod uwagę dziwną u naszego rękodzielnika obojętność i brak zainteresowania się kwestyą podniesienia własnego wykształcenia zawodowego, to cyfra powyższa okaże się, jak na pierwszy rok działalności Instytutu stosunkowo dość duża.

Miejmy nadzieję, iż w roku przyszłym będzie pod tym względem lepiej.

c) Wycieczki rękodzielników na wystawy do Wiednia.

W sierpniu otwarta została w Wiedniu wystawa »I. Fach-austellung der Schuh- u. Lederindustrie«. Aby umożliwić szewcom krakowskim zwiedzanie tej wystawy, ofiarował Instytut na koszt wycieczki do Wiednia ze swych funduszków kwotę 358 Kor. i zajął się zorganizowaniem wycieczki, w której wzięło udział 3 majstrów, 15 czeladników i 5 uczniów. Niedługo potem urządzoną została staraniem c. k. Urzędu popierania przemysłu w Wiedniu, interesująca wystawa rękodzielnicza.

C. k. Ministerstwo robót publicznych, pragnąc, by jak najliczniejsza rzesza rękodzielników wzięła w niej udział, przysłało na ręce Dyrekcyi Instytutu kwotę 2030 Kor. 40 hl. celem zorganizowania wycieczki z okręgu krakowskiej Izby handlowo-przemysłowej.

Dyrekcya Instytutu zajęła się gorliwie tą sprawą, uzyskała znaczne zniżki kolejowe dla uczestników wycieczki i wysłała do Wiednia ogółem 73 rękodzielników różnych zawodów w trzech grupach w dniach: 25 października, 8 i 28 listopada.

d) Pośrednictwo instytutu przy udzielaniu maszyn, pożyczek i t. d.

W ciągu całego roku wpływały do Instytutu liczne podania rękodzielników, zgłaszających się o przyjęcie na kursa wiedeńskie, zarządzane bądźto dla poszczególnych zawodów rękodzielniczych, bądź to na kursa kształcące zawodowych nauczycieli wędrownych. Dyrekcyja Instytutu zbierała we wszystkich tych wypadkach potrzebne daty i dokumenta i przedkładała je z opinią swą c. k. Urzędowi popierania przemysłu, który w odpowiednim czasie wzywał kandydatów na kursa, udzielając im zasiłków na koszt utrzymania się w Wiedniu.

Również z całą gotowością pośredniczył Instytut przy wszelkich staraniach i zabiegach spółek gospodarczych o udzielenie im urządzeń maszynowych lub przyznanie pożyczek z funduszy państwa lub kraju.

Za pośrednictwem właśnie Instytutu otrzymało Towarzystwo dla wyrobów drucianych w Kańczudze urządzenie maszynowe wartości 21000 K. (spłacalne w 10 latach), również za pośrednictwem Instytutu wniosła Spółka kowalska w Sułkowicach w listopadzie podanie do c. k. Ministerstwa robót publicznych o udzielenie 11 maszyn.

Przez cały rok nie spuszczała także Dyrekcyja Instytutu z oka sprawy hali maszynowej stolarskiej dokładając usilnych starań, by powstała w łonie I. Towarzystwa warsztatowego stolarzy myśl, wybudowania w Krakowie hali maszynowej utrzymać i jak najrychlej w czyn wprowadzić.

W tym celu podjęła się Dyrekcyja Instytutu ściągania i przechowywania wpłaconych na ten cel udziałów członków Towarzystwa tudzież przeprowadzenia dużej korespondencji z władzami. Obecnie sprawa postąpiła znacznie naprzód i jest wszelka nadzieja, iż wkrótce już przystąpi się do budowy hali, która przyniesie znaczne korzyści stolarzom krakowskim i przyczyni się do podniesienia ich zawodu.

e) Podróże urzędowe.

W r. 1908 przedsięwzięli urzędnicy Instytutu następujące podróże w celach urzędowych.

a) Dyrektor Stryjeński Tadeusz zwiedził we wrześniu wystawę przemysłową w Pradze biorąc równocześnie udział w zjeździe kierowników Instytutów dla popierania rękodziel i przemysłu.

b) Kierownik Instytutu inż. Szczepański Michał zwiedził:

W marcu kurs majsterski dla blacharzy we Lwowie.

W czasie od 21 kwietnia do 9 maja był na praktyce w c. k. urzędzie popierania przemysłu w Wiedniu.

W sierpniu zwiedził w Wiedniu »I. Fachausstellung der Schuh- und Lederindustrie«.

We wrześniu zwiedził wystawę przemysłową w Pradze, brał udział w zjeździe kierowników Instytutów dla popierania rękodziel i przemysłu tudzież zwiedził wystawę przemysłu artystycznego w Monachium.

W listopadzie zwiedził wystawę rękodzielniczą w Wiedniu, warsztaty firmy Portois et Fix tudzież wystawę warsztatów »Wiener Werkstätte«.

Nadto przedsięwziął w celach urzędowych kilka mniejszych podróży do Rzeszowa, Sułkowic i Andrychowa.

c) Kierownik artyst. Czajkowski Józef zwiedził:

W październiku, wzorowe pracownie stolarskie, bronzownicze i szewskie w Warszawie.

W listopadzie, zwiedził wystawę rękodzielniczą w Wiedniu, warsztaty firmy Portois et Fix tudzież wystawę warsztatów »Wiener Werkstätte«.

D) Zamknięcie rachun-

Dział XII poz. 5.	Przychód	wypłynęło	
a)	Subwencya państw. dla Muzeum tech.-przemysłowego	7000	—
b)	Subwencya krajowa dla Muzeum tech.-przemysłowego	8000	—
c)	Subwencya państw. kraj. Izby hand.-przem. na cele Instytutu pop. ręk. przem.	8530	40
d)	Dochód z biletów wstępu do Muzeum i opłat za sale	742	39
e)	Dochód z realności L. 59 i 60, Dz. III. ul. Smoleńsk	1679	94
	Dotacya gminy	24087	5
		50039	78

Krzyśanowski m. p.
dyrektor.

Kraków, dnia
Z miejskiej Izby

kowe za rok 1909.

Dział XII poz. 11.	Rozchód	wydano		
	Wydatki adm. Muzeum i Instytutu.			
a)	Dyrektor Muzeum	6000	—	
b)	Inżynier techniczny	3900	—	
	Kierownik art. Muzeum	3000	—	
c)	Asystent (jako bibliotekarz)	1800	—	
d)	Manipulantka	943	—	
e)	Pomoc biurowa	1817	80	
f)	Służbą woźny I. kl. K. 950 i 350 woźny II. kl. K. 800 i 400 i 62 pięciolecia	2410	25	
g)	Umundurowanie	117	56	
h)	Lokal i naprawy	4740	—	
i)	Opał	1013	—	
k)	Światło, koszta kancel. etc.	1674	56	27416 17
	Na cele Muzeum.			
	Inwentarz	12	34	
	Biblioteka	5744	51	
	Oprawa książek	356	20	
	Zakupno obrazów	2524	—	
	Sala rysunkowa	156	30	
	Podróże urzędników	152	—	8945 35
	Na cele Instytutu.			
	Inwentarz	1571	18	
	Warsztat introlig.	80	—	
	Kurs blacharski	1166	72	
	„ murarski	1197	87	
	„ hafciarstwa	1615	19	
	„ stolarstwa meblow.	895	10	
	Nadzwycz. wydatki kancel. połąc. z kursami	1280	34	
	Zasiłki i nagrody konkurs.	4146	46	
	Podróże urzędników	1725	40	12397 92
				50039 78

1 lipca 1909.
obrachunkowej:

Karpiński m. p.
starszy adjunkt.

